

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSFORORDNING (EF) nr. 1371/2007

2015/EØS/36/15

av 23. oktober 2007

om jernbanepassasjerers rettigheter og forpliktelser(*)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 71 nr. 1,

under henvisning til forslag fra Kommisjonen,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité⁽¹⁾,

under henvisning til uttalelse fra Regionkomiteen⁽²⁾,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251 på grunnlag av Forlikskomiteens felles forslag av 31. juli 2007⁽³⁾ og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Innenfor rammen av den felles transportpolitikk er det viktig å sikre jernbanepassasjerenes rettigheter og forbedre kvaliteten og effektiviteten av persontransport med jernbane for å øke jernbanetransportens andel i forhold til andre transportformer.
- 2) Ved kommisjonsmeldingen «Strategi for forbrukerpolitikk 2002-2006»⁽⁴⁾ er det fastsatt et mål om å skape et høyt nivå av forbrukervern på transportområdet i samsvar med traktatens artikkel 153 nr. 2.
- 3) Ettersom jernbanepassasjerer er den svake part i transportavtalen, må passasjerenes rettigheter vernes.
- 4) Rettighetene til brukerne av jernbanetjenester omfatter retten til informasjon om tjenestene både før og under reisen. Når det er mulig, bør jernbaneforetakene og billettutstederne gi disse opplysningene på forhånd og så raskt som mulig.
- 5) Flere detaljerte krav til reiseopplysninger vil bli fastsatt i de tekniske spesifikasjonene for samtrafikkvegne (TSI-er) som nevnt i europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/16/

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 315 av 3.12.2007, s. 14, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 90/2010 av 2. juli 2010 om endring av EØS-avtalens vedlegg XIII (Transport), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 59 av 21.10.2010, s. 12.

⁽¹⁾ EUT C 221 av 8.9.2005, s. 8.

⁽²⁾ EUT C 71 av 22.3.2005, s. 26.

⁽³⁾ Europaparlamentsuttalelse av 28. september 2005 (EUT C 227 E av 21.9.2006, s. 490), Rådets felles holdning av 24. juli 2006 (EUT C 289 E av 28.11.2006, s. 1), Europaparlamentets holdning av 18. januar 2007 (ennå ikke offentliggjort i EUT), Europaparlamentets regelverksresolusjon av 25. september 2007 og rådsbeslutning av 26. september 2007.

⁽⁴⁾ EFT C 137 av 8.6.2002, s. 2.

EF av 19. mars 2001 om samtrafikkvevnen til det transeuropeiske jernbanesystem for konvensjonelle tog⁽⁵⁾.

- 6) For å styrke jernbanepassasjerenes rettigheter bør det tas utgangspunkt i gjeldende folkerett på dette området i henhold til tillegg A — Ensartede regler for avtalen om internasjonal transport av passasjerer og reisegods med jernbane (CIV) til Overenskomst om internasjonal jernbanetraffikk (COTIF) av 9. mai 1980, som endret ved protokollen om endring av Overenskomst om internasjonal jernbanetraffikk av 3. juni 1999 (1999-protokollen). Det er imidlertid ønskelig å utvide denne forordnings virkeområde og ikke bare beskytte passasjerer i utenlandstrafikk, men også beskytte passasjerer i innenlands trafikk.
 - 7) Jernbaneforetakene bør samarbeide for å forenkle overføringen av jernbanepassasjerer fra én transportør til en annen ved å utstede gjennomgangsbilletter når det er mulig.
 - 8) Informasjon og utstedelse av billetter til jernbanepassasjerer bør forenkles ved at edb-baserte systemer tilpasses en felles spesifisering.
 - 9) Den videre gjennomføringen av reiseinformasjons- og reservasjonssystemer bør skje i samsvar med TSI-ene.
 - 10) Persontransport med jernbane bør komme alle borgere til nytte. Funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer, uansett om den nedsatte bevegelseevnen skyldes en funksjonshemming, alder eller andre faktorer, bør derfor ha samme mulighet til å reise med jernbanen som alle andre borgere. Funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer har den samme rett til fri bevegelse, fritt valg og likebehandling som alle andre borgere. Det bør blant annet legges særlig vekt på å gi opplysninger til funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer om jernbanetjenestenes tilgjengeligheit, vilkårene for på- og avstigning på rullende materiell og hvilke hjelpemidler som finnes om bord. For å kunne gi passasjerer med sensorisk funksjonshemming best mulig informasjon om forsinkelser bør det anvendes systemer som er synlige og hørbare, etter hva som er relevant. Funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer bør ha mulighet til å kjøpe billetter om bord på toget uten ekstra omkostninger.
- ⁽⁵⁾ EFT L 110 av 20.4.2001, s. 1. Direktivet sist endret ved kommisjonsdirektiv 2007/32/EF (EUT L 141 av 2.6.2007, s. 63).

- 11) Jernbaneforetak og stasjonsforvaltere bør ta hensyn til behovene til funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer ved å anvende TSI-en for bevegelseshemmede personer for, i samsvar med fellesskapsbestemmelsene om offentlig innkjøp, å sikre tilgjengelighet til alle bygninger og rullende materiell ved gradvis å fjerne fysiske hindringer og funksjonsmessige begrensninger i forbindelse med anskaffelse av nytt materiell eller bygge- og rehabiliteringsarbeid.
- 12) Det bør være et krav at jernbaneforetak er forsikret eller treffer tilsvarende tiltak, slik at de i tilfelle ulykke kan innfri sitt ansvar overfor jernbanepassasjerer. Minste forsikringsbeløp for jernbaneforetakene bør vurderes på nytt senere.
- 13) Rett til høyere erstatning og bedre assistanse i tilfelle forsinkelse, tapt korrespondanse eller innstilling av tog bør være et incitament i markedet for jernbanepassasjerer til fordel for passasjerene.
- 14) Det er ønskelig at det ved denne forordning skapes en ordning for erstatning til passasjerer i tilfelle forsinkelser som jernbaneforetakene har ansvaret for, på samme grunnlag som den internasjonale ordningen fastsatt i COTIF, og særlig CIV-tillegget om passasjerers rettigheter.
- 15) Dersom en medlemsstat gir jernbaneforetak unntak fra bestemmelsene i denne forordning, bør de, etter samråd med andre organisasjoner som representerer passasjerene, oppfordre jernbaneforetakene til å innføre ordninger for erstatning og assistanse i tilfelle større avbrudd i persontransporten med jernbane.
- 16) Det er også ønskelig å hjelpe ulykkesofre og deres pårørende med deres umiddelbare økonomiske behov i tidsrommet like etter at en ulykke har inntruffet.
- 17) Det er i jernbanepassasjerenes interesse at det treffes egnede tiltak etter avtale med offentlige myndigheter for å sikre deres personlige sikkerhet på stasjonene og om bord på togene.
- 18) Jernbanepassasjerer bør kunne inngi en klage til et hvilket som helst berørt jernbaneforetak med hensyn til de rettighetene og forpliktelsene som er fastsatt ved denne forordning, og ha rett til å motta et svar innen rimelig tid.
- 19) Jernbaneforetakene bør fastsette, forvalte og overvåke tjenestekvalitetsstandardene for persontransport med jernbane.
- 20) Innholdet i denne forordning bør gjennomgås for å justere de finansielle beløpene etter inflasjonen og kravene til informasjon og tjenestekvalitet i lys av markedsutviklingen samt i lys av denne forordnings innvirkning på tjenestekvaliteten.
- 21) Denne forordning bør få anvendelse med forbehold for europaparlaments- og rådsdirektiv 95/46/EF av 24. oktober 1995 om beskyttelse av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger⁽¹⁾.
- 22) Medlemsstatene bør fastsette sanksjoner som får anvendelse ved overtredelse av denne forordning, og påse at sanksjonene anvendes. Sanksjonene, som kan omfatte utbetaling av erstatning til den berørte personen, bør være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende.
- 23) Ettersom målet med denne forordning, som er å utvikle Fellesskapets jernbaner og innføre rettigheter for passasjerer, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene og derfor bedre kan nås på fellesskapsplan, kan Fellesskapet treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som fastsatt i traktatens artikkel 5. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går denne forordning ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå disse målene.
- 24) Denne forordning har som mål å forbedre persontransporten med jernbane i Fellesskapet. Medlemsstatene bør derfor kunne gi unntak for transport i regioner der en betydelig del av transporten skjer utenfor Fellesskapet.
- 25) I noen medlemsstater kan jernbaneforetak finne det vanskelig å anvende alle bestemmelsene i denne forordning når den trer i kraft. Medlemsstatene bør derfor kunne gi midlertidig unntak fra anvendelsen av denne forordnings bestemmelser om innenlands langtransport av personer med jernbane. Det midlertidige unntaket bør imidlertid ikke få anvendelse på de bestemmelsene i denne forordning som gir funksjonshemmede eller bevegelseshemmede personer mulighet til å reise med jernbane, eller på retten til uten vanskeligheter å kjøpe en billett for transport med jernbane, og heller ikke på de bestemmelsene som gjelder jernbaneforetakenes ansvar overfor passasjerene og deres reisegods, kravet til jernbaneforetakene om at de må være tilstrekkelig forsikret, kravet til disse jernbaneforetakene om å treffe de tiltakene som er nødvendige for å sikre den personlige sikkerheten til passasjerene på jernbanestasjonene og om bord på togene, samt kravet til å håndtere risikoer.

(¹) EFT L 281 av 23.11.1995, s. 31. Direktivet endret ved forordning (EF) nr. 1882/2003 (EUT L 284 av 31.10.2003, s. 1).

- 26) Persontransport med jernbane i byer, forsteder og regioner skiller seg ut fra fjerntrafikk. Medlemsstatene bør derfor kunne gi unntak fra anvendelsen av denne forordnings bestemmelser på persontransport med jernbane i byer, forsteder og regioner, unntatt visse bestemmelser som bør få anvendelse på all persontransport med jernbane i hele Fellesskapet.
- 27) De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av denne forordning, bør vedtas i samsvar med rådsbeslutning 1999/468/EF av 28. juni 1999 om fastsettelse av nærmere regler for utøvelsen av den gjennomføringsmyndighet som er gitt Kommisjonen⁽¹⁾.
- 28) Kommisjonen bør særlig ha fullmakt til å vedta gjennomføringstiltak. Etersom disse tiltakene er allmenne og har som formål å endre ikke-grunnleggende bestemmelser i denne forordning eller å utfylle den med nye, ikke-grunnleggende bestemmelser, bør de vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll fastsatt i artikkel 5a i beslutning 1999/468/EF —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

KAPITTEL I

ALMINNELIGE BESTEMMELSER

Artikkel 1

Formål

I denne forordning fastsettes regler med hensyn til følgende:

- opplysninger som jernbaneforetak skal gi, inngåelse av transportavtaler, utstedelse av billetter og innføring av et edb-basert informasjons- og reservasjonssystem for jernbanetransport,
- jernbaneforetakenes erstatningsansvar og deres forsikringsplikt overfor passasjerer og deres reisegods,
- jernbaneforetakenes forpliktelser overfor passasjerer i tilfelle forsinkelser,
- beskyttelse av og hjelp til funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer som reiser med jernbane,
- definisjon av og kontroll med kvalitetsstandarder for tjenester, håndtering av risikoer for passasjerenes personlige sikkerhet og behandling av klager, og
- alminnelige regler for håndheving.

⁽¹⁾ EFT L 184 av 17.7.1999, s. 23. Beslutningen endret ved beslutning 2006/512/EF (EUT L 200 av 22.07.2006, s. 11).

Artikkel 2

Virkeområde

- Denne forordning får anvendelse på alle jernbanereiser og -tjenester i hele Fellesskapet som utføres av ett eller flere jernbaneforetak med lisens i samsvar med rådsdirektiv 95/18/EF av 19. juni 1995 om lisenser til jernbaneforetak⁽²⁾.
- Denne forordning får ikke anvendelse på jernbaneforetak og transporttjenester som ikke har lisens i henhold til direktiv 95/18/EF.
- Når denne forordning trer i kraft, får artikkel 9, 11, 12 og 19, artikkel 20 nr. 1 og artikkel 26 anvendelse på alle former for persontransport med jernbane i hele Fellesskapet.
- Med unntak av bestemmelsene i nr. 3 kan en medlemsstat på en oversiktlig måte og uten forskjellsbehandling gi unntak for et tidsrom på høyst fem år fra anvendelsen av bestemmelsene i denne forordning på innenlands persontransport med jernbane, og dette tidsrommet kan forlenges to ganger, begge ganger med høyst fem år.
- Med unntak av bestemmelsene i nr. 3 kan en medlemsstat gi unntak fra anvendelsen av bestemmelsene i denne forordning når det gjelder persontransport med jernbane i byer, forsteder og regioner. For å kunne skille mellom persontransport med jernbane i byer, forsteder og regioner skal medlemsstatene anvende definisjonene i rådsdirektiv 91/440/EØF av 29. juli 1991 om utvikling av Fellesskapets jernbaner⁽³⁾. Ved anvendelse av disse definisjonene skal medlemsstatene ta hensyn til følgende kriterier: avstand, tjenestenes hyppighet, antall planlagte stopp, rullende materiell, billettordninger, variasjoner med hensyn til antall passasjerer i perioder med høy og lav belastning, togtyper og ruteplaner.
- En medlemsstat kan for et tidsrom på høyst fem år og på en oversiktlig måte og uten forskjellsbehandling gi unntak, som kan fornyes, fra anvendelsen av visse bestemmelser i denne forordning på særlige tjenester eller reiser, når en betydelig del av persontransporten med jernbane, herunder med minst ett planlagt stopp på en stasjon, finner sted utenfor Fellesskapet.
- Medlemsstatene skal underrette Kommisjonen om unntak som er gitt i henhold til nr. 4, 5 og 6. Kommisjonen skal treffe egnede tiltak dersom et unntak ikke anses å være i samsvar med bestemmelsene i denne artikkel. Senest 3. desember 2014 skal Kommisjonen oversende Europaparlamentet og Rådet en rapport om unntak som er gitt i henhold til nr. 4, 5 og 6.

⁽²⁾ EFT L 143 av 27.6.1995, s. 70. Direktivet sist endret ved europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/49/EF (EUT L 164 av 30.4.2004, s. 44).

⁽³⁾ EFT L 237 av 24.8.1991, s. 25. Direktivet sist endret ved direktiv 2006/103/EF (EUT L 363 av 20.12.2006, s. 344).

*Artikkel 3***Definisjoner**

I denne forordning menes med:

1. «jernbaneforetak» et jernbaneforetak som definert i artikkel 2 i direktiv 2001/14/EF⁽¹⁾ og ethvert offentlig eller privat foretak hvis virksomhet er å yte tjenester for transport av gods og/eller passasjerer med jernbane, idet det forutsettes at foretaket skal sørge for trekraft; dette gjelder også foretak som bare sørger for trekraft,
2. «transportør» det jernbaneforetaket som passasjerer har inngått transportavtale med, eller en rekke etterfølgende jernbaneforetak som er ansvarlige i henhold til denne avtalen,
3. «utførende transportør» et jernbaneforetak som ikke har inngått en transportavtale med passasjerer, men som jernbaneforetaket som har inngått avtalen, helt eller delvis har overlatt jernbanetransporten til,
4. «infrastrukturforvaltning» ethvert organ eller foretak som er ansvarlig for særlig å opprette og vedlikeholde jernbaneinfrastrukturen, eller deler av den som definert i artikkel 3 i direktiv 91/440/EØF, hvilket også kan omfatte forvaltning av kontroll- og sikkerhetssystemene for infrastrukturen; infrastrukturforvaltningens funksjoner på et jernbanenett eller en del av et jernbanenett kan tildeles andre organer eller foretak,
5. «stasjonsforvalter» en forvaltningsenhet i en medlemsstat som har ansvaret for forvaltningen av en jernbanestasjon, og som kan være infrastrukturforvaltningen,
6. «reisearrangør» en reisearrangør eller formidler, men ikke et jernbaneforetak, i henhold til artikkel 2 nr. 2 og 3 i direktiv 90/314/EØF⁽²⁾,
7. «billettutsteder» en detaljist av jernbanetransport som inngår transportavtaler og selger billetter for et jernbaneforetak eller for egen regning,
8. «transportavtale» en avtale om transport mot eller uten betaling mellom et jernbaneforetak eller en billettutsteder og en passasjer for å yte én eller flere transporttjenester,
9. «reservasjon» en tillatelse på papir eller i elektronisk format som gir rett til transport i henhold til forhåndsbekreftede personlige transportordninger,
10. «gjennomgangsbillett» én eller flere billetter som utgjør en transportavtale inngått for å gjennomføre påfølgende jernbanetjenester som utføres av ett eller flere jernbaneforetak,
11. «innenlands persontransport med jernbane» persontransport med jernbane som ikke krysser grensen til en medlemsstat,
12. «forsinkelse» forskjellen mellom det tidspunktet passasjerer skulle ankomme i henhold til offentliggjort ruteplan og vedkommendes faktiske eller forventede ankomst,
13. «abonnementskort» eller «periodekort» et kort for et ubegrenset antall reiser som gir den innehaveren kortet er utstedt til, rett til å reise med tog på en særskilt strekning eller et særskilt jernbanenett i et bestemt tidsrom,
14. «edb-basert informasjons- og reservasjonssystem for jernbanetransport (CIRSRT)» et edb-basert system som inneholder opplysninger om de jernbanetjenestene som jernbaneforetakene tilbyr; opplysningene om persontransport i CIRSRT skal omfatte følgende:
 - a) tidtabeller og ruteplaner for persontransport,
 - b) ledige plasser på passasjertog,
 - c) takster og særlige vilkår,
 - d) togenes tilgjengelighet for funksjonshemmede eller bevegelseshemmede personer,
 - e) ordninger som gjør det mulig å reservere eller utstede billetter eller gjennomgangsbilletter, i den utstrekning brukerne har tilgang til noen av eller alle disse ordningene,
15. «funksjonshemmet eller bevegelseshemmet person» enhver person hvis bevegelse ved bruk av transportmidler er nedsatt på grunn av en fysisk funksjonshemning (sensorisk eller motorisk, permanent eller midlertidig), psykisk funksjonshemning eller svekkelse, eller på grunn av enhver annen funksjonshemning, eller alder, og hvis situasjon krever behørig oppmerksomhet og tilpasning av de tjenester som er tilgjengelige for alle passasjerer, til vedkommendes særlige behov,
16. «generelle transportvilkår» transportørens vilkår i form av generelle vilkår eller takster som har rettslig gyldighet i hver medlemsstat, og som ved inngåelse av transportavtalen er blitt en integrert del av den,
17. «kjøretøy» en motorvogn eller en tilhengervogn som transporteres i forbindelse med persontransport.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/14/EF av 26. februar 2001 om fordeling av jernbaneinfrastrukturkapasitet, innkreving av avgifter for bruk av jernbaneinfrastruktur og sikkerhetsertifisering (EFT L 75 av 15.3.2001, s. 29). Direktivet sist endret ved direktiv 2004/49/EF.

⁽²⁾ Rådsdirektiv 90/314/EØF av 13. juni 1990 om pakkereiser, herunder pakkeferier og pakketurer (EFT L 158 av 23.6.1990, s. 59).

KAPITTEL II

TRANSPORTAVTALE, INFORMASJON OG BILLETTER

Artikkel 4

Transportavtale

Med forbehold for bestemmelsene i dette kapittel er inngåelse og gjennomføring av en transportavtale samt levering av opplysninger og billetter omfattet av bestemmelsene i avdeling II og III i vedlegg I.

Artikkel 5

Sykler

Jernbaneforetakene skal gi passasjerene anledning til å ta med seg sykler på toget, eventuelt mot betaling, dersom de er lette å håndtere og ikke sjenerer den aktuelle jernbanetjenesten, og dersom det rullende materiellet tillater dette.

Artikkel 6

Forbud mot unntak og begrensninger

1. Det kan ikke gis unntak fra eller begrensninger i forpliktelsene overfor passasjerer i henhold til denne forordning, særlig ikke ved hjelp av et unntak eller en begrensende klausul i transportavtalen.

2. Jernbaneforetak kan tilby passasjerer kontraktsmessige vilkår som er gunstigere enn dem som er fastsatt i denne forordning.

Artikkel 7

Opplysningsplikt dersom en trafikktjeneste opphører

Jernbaneforetak eller eventuelt vedkommende myndigheter som har ansvaret for en kontrakt om offentlig tjenesteyting av jernbanetransport, skal på en hensiktsmessig måte og før den gjennomføres, offentliggjøre beslutningen om at tjenesten opphører.

Artikkel 8

Reiseopplysninger

1. Med forbehold for artikkel 10 skal jernbaneforetak og billettutstedere som tilbyr transportavtaler på vegne av ett eller flere jernbaneforetak, på anmodning minst gi passasjerer de opplysningene som er fastsatt i vedlegg II del I, med hensyn til de reisene som det aktuelle jernbaneforetaket tilbyr en transportavtale for. Billettutstedere som tilbyr transportavtaler for egen regning, og reisearrangører skal gi disse opplysningene når de foreligger.

2. Jernbaneforetakene skal under reisen minst gi passasjerer de opplysningene som er fastsatt i vedlegg II del II.

3. Opplysningene nevnt i nr. 1 og 2 skal framlegges i et mest mulig hensiktsmessig format. Det skal i denne forbindelse tas særlig hensyn til behovene til personer med hørsels- og/eller synshemninger.

Artikkel 9

Tilgang til billetter, gjennomgangsbilletter og reserverasjoner

1. Jernbaneforetakene og billettutstederne skal tilby billetter, gjennomgangsbilletter og reserverasjoner når disse er tilgjengelige.

2. Med forbehold for nr. 4 skal jernbaneforetakene distribuere billetter til passasjerer via minst ett av følgende utsalgssteder:

- billettkontorer eller billettautomater,
- telefon, Internett eller annen allment tilgjengelig informasjonsteknologi,
- om bord på togene.

3. Med forbehold for nr. 4 og 5 skal jernbaneforetakene distribuere billetter for de tjenestene som tilbys i henhold til kontraktene om offentlig tjenesteyting, via minst ett av følgende utsalgssteder:

- billettkontorer eller billettautomater,
- om bord på togene.

4. Jernbaneforetakene skal gi mulighet til å anskaffe billetter til den aktuelle tjenesten om bord på toget, med mindre dette begrenses eller nektes av hensyn til sikkerhet eller bedrageribekjempelse, obligatorisk togreservasjon eller av rimelige kommersielle hensyn.

5. Dersom det ikke finnes billettkontor eller billettautomat på avreisestasjonen, skal passasjerene på stasjonen opplyses om:

- muligheten til å kjøpe billetter via telefon eller Internett eller om bord på toget, og om hvordan de skal gjøre dette,
- den nærmeste jernbanestasjonen eller stedet der det finnes billettkontor og/eller billettautomater.

Artikkel 10

Reiseopplysninger og reserverasjonssystemer

1. For å gi opplysninger og utstede billetter som nevnt i denne forordning skal jernbaneforetak og billettutstedere benytte CIRSRT, som skal opprettes etter framgangsmåtene nevnt i denne artikkel.

2. De tekniske spesifikasjonene for samtrafikkevrne (TSI-er) som er nevnt i direktiv 2001/16/EF, får anvendelse i denne forordning.

3. Kommisjonen skal senest 3. desember 2010 og etter forslag fra Det europeiske jernbanebyrå (ERA) vedta TSI-en for telematikkprogrammer for passasjerer. TSI-en skal gjøre det mulig å gi de opplysningene som er fastsatt i vedlegg II, og utstede billetter i samsvar med denne forordning.

4. Jernbaneforetak skal tilpasse sitt CIRSRT i henhold til de kravene som er fastsatt i TSI-en, i samsvar med en gjennomføringsplan fastsatt i nevnte TSI.

5. Med forbehold for bestemmelsene i direktiv 95/46/EF skal ingen jernbaneforetak eller billettutstedere gi noen opplysninger av personlig karakter om enkeltbestillinger til andre jernbaneforetak og/eller billettutstedere.

KAPITTEL III

JERNBANEFØRETAKENES ERSTATNINGSANSVAR OVERFOR PASSASJERER OG DERES REISEGODS

Artikkel 11

Erstatningsansvar overfor passasjerer og deres reisegods

Med forbehold for bestemmelsene i dette kapittel, og med forbehold for gjeldende nasjonal lovgivning som gir passasjerer ytterligere erstatning for skader, skal jernbaneforetakenes erstatningsansvar overfor passasjerer og deres reisegods reguleres av kapittel I, III og IV i avdeling IV, VI og VII i vedlegg I.

Artikkel 12

Forsikring

1. Når det gjelder erstatningsansvar overfor passasjerer, skal forpliktelsen fastsatt i artikkel 9 i direktiv 95/18/EF forstås slik at et jernbaneforetak skal være tilstrekkelig forsikret eller ha truffet lignende tiltak for å kunne dekke det erstatningsansvaret foretaket har i henhold til denne forordning.

2. Kommisjonen skal senest 3. desember 2010 framlegge for Europaparlamentet og Rådet en rapport om fastsettelse av minste forsikringsbeløp for jernbaneforetakene. Nevnte rapport skal eventuelt ledsages av passende forslag eller anbefalinger om dette spørsmålet.

Artikkel 13

Forskuddsbetalinger

1. Dersom en passasjer blir drept eller skadet, skal jernbaneforetaket som nevnt i artikkel 26 nr. 5 i vedlegg I omgående og under ingen omstendigheter senere enn 15 dager etter at identiteten til den fysiske personen som har rett til erstatning, er fastslått, foreta de forskuddsbetalingene som måtte være nødvendige for å dekke umiddelbare økonomiske behov, og som står i forhold til omfanget av den skaden som er forvoldt.

2. Med forbehold for nr. 1 skal en forskuddsbetaling ikke være under 21 000 euro per passasjer ved dødsfall.

3. En forskuddsbetaling innebærer ikke en erkjennelse av erstatningsansvar, og kan fraregnes et eventuelt senere erstatningsbeløp som utbetales på grunnlag av denne forordning, men skal tilbakebetales bare i de tilfellene der skaden skyldes passasjerens uaktsomhet eller feil, eller dersom den personen som har mottatt forskuddsbetalingen, ikke er den personen som har rett til erstatning.

Artikkel 14

Bestridelse av erstatningsansvar

Selv om jernbaneforetaket bestrider sitt erstatningsansvar for en fysisk skade som en av dets passasjerer er blitt påført, skal foretaket treffe alle rimelige tiltak for å bistå en passasjer som gjør et erstatningskrav gjeldende overfor tredjemann.

KAPITTEL IV

FORSINKELSER, TAPT KORRESPONDANSE OG INNSTILLING AV TOG

Artikkel 15

Erstatningsansvar for forsinkelser, tapt korrespondanse og innstilling av tog

Med forbehold for bestemmelsene i dette kapittel skal jernbaneforetakenes erstatningsansvar med hensyn til forsinkelser, tapt korrespondanse og innstilling av tog omfattes av bestemmelsene i kapittel II i avdeling IV i vedlegg I.

Artikkel 16

Refusjon og omlegging av reisen

Når det med rimelighet kan forventes at et tog ankommer minst 60 minutter forsinket til det endelige bestemmelsesstedet i henhold til transportavtalen, skal passasjerer omgående få valget mellom:

- refusjon av billetten i sin helhet på samme vilkår som da den ble kjøpt, for den eller de delene av vedkommendes reise som ikke er gjennomført, og for den eller de delene som allerede er gjennomført, dersom reisen ikke lenger er av interesse med tanke på passasjerens opprinnelige reiseplan, samt en returreise ved første anledning til det opprinnelige avgangsstedet dersom det er relevant. Refusjonen skal utbetales på samme vilkår som for utbetaling av erstatning nevnt i artikkel 17, eller
- fortsettelse eller omlegging av reisen på tilsvarende transportvilkår til det endelige bestemmelsesstedet ved første anledning, eller
- fortsettelse eller omlegging av reisen på tilsvarende transportvilkår til det endelige bestemmelsesstedet på et senere tidspunkt etter passasjerens ønske.

*Artikkel 17***Erstatning for billettprisen**

1. Dersom forsinkelsen ikke gir anledning til refusjon av billetten i henhold til artikkel 16, kan en passasjer som opplever en forsinkelse mellom avreisestedet og bestemmelsesstedet som er angitt på billetten, kreve en erstatning av jernbaneforetaket uten å miste retten til transport. Erstatningsbeløp for forsinkelser skal minst være som følger:

- a) 25 % av billettprisen for en forsinkelse på 60 til 119 minutter,
- b) 50 % av billettprisen for en forsinkelse på 120 minutter eller mer.

Passasjerer med abonnementskort eller periodekort som rammes av gjentatte forsinkelser eller innstilling av tog i løpet av kortets gyldighetstid, kan søke om en passende erstatning i samsvar med jernbaneforetakets erstatningsordninger. Disse ordningene skal angi kriteriene som gjelder for forsinkelser og beregning av erstatning.

Erstatning for forsinkelser skal beregnes i forhold til den prisen som passasjerer faktisk har betalt for den forsinkede tjenesten.

Dersom transportavtalen gjelder en tur-retur-reise, skal erstatning for forsinkelse i forbindelse med ut- eller returreise beregnes ut fra halvparten av den prisen som er betalt for billetten. Likeledes skal prisen for en forsinket tjeneste i en hvilken som helst annen form for transportavtale som omfatter flere påfølgende delstrekninger, beregnes ut fra full pris.

Beregningen av forsinkelsens varighet skal ikke ta hensyn til forsinkelser som jernbaneforetaket kan bevise har oppstått utenfor områder der traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap får anvendelse.

2. Erstatningen for billettprisen skal utbetales innen én måned etter at erstatningskravet er fremmet. Erstatningen kan utbetales som reisekuponger og/eller andre tjenester dersom vilkårene er fleksible (særlig med hensyn til gyldighetstid og bestemmelsessted). Erstatningen skal utbetales kontant dersom passasjerer ønsker dette.

3. Erstatningen for billettprisen skal ikke reduseres ved fradrag av transaksjonskostnader som gebyrer og utgifter til telefon eller frimerker. Jernbaneforetakene kan innføre en minstebeløpsgrense for utbetaling av erstatning. Denne grensen skal ikke være over fire euro.

4. Passasjerer har ikke rett til erstatning dersom vedkommende er blitt opplyst om forsinkelsen før billetten ble kjøpt, eller dersom forsinkelsen på grunn av fortsettelse på en annen togforbindelse eller omlegging av reisen er på under 60 minutter.

*Artikkel 18***Assistanse**

1. Dersom det oppstår forsinkelser ved ankomst eller avreise, skal jernbaneforetaket eller stasjonsforvalteren underrette passasjerene om situasjonen og om forventet avgangstid eller ankomsttid så snart disse opplysningene foreligger.

2. Ved forsinkelse som nevnt i nr. 1 på over 60 minutter skal passasjerene kostnadsfritt få tilbud om følgende:

- a) måltider og forfriskninger som står i rimelig forhold til ventetiden, dersom slikt finnes om bord på toget eller på stasjonen, eller dersom dette kan leveres på rimelige vilkår,
- b) hotellinnkvartering eller annen innkvartering samt transport mellom jernbanestasjonen og innkvarteringsstedet dersom det er nødvendig med et opphold på én eller flere netter, eller dersom det er nødvendig med ytterligere opphold, når og dersom det er fysisk mulig,
- c) transport fra toget til jernbanestasjonen, til et alternativt avgangssted eller til det endelige bestemmelsesstedet for togforbindelsen dersom toget blir stående på sporet, og dersom det er fysisk mulig.

3. Dersom jernbanetjenesten ikke lenger kan gjennomføres, skal jernbaneforetaket så snart som mulig organisere alternative transporttjenester for passasjerene.

4. På anmodning fra passasjerer skal jernbaneforetaket bekrefte på billetten at jernbanetjenesten er forsinket, at forsinkelsen eventuelt har ført til tapt korrespondanse eller at toget er innstilt.

5. Når nr. 1, 2 og 3 får anvendelse, skal det aktuelle jernbaneforetaket være særlig oppmerksom på behovene til funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer og deres eventuelle ledsagere.

KAPITTEL V**FUNKSJONSHEMMEDE OG BEVEGELSESHEMMEDE PERSONER***Artikkel 19***Rett til transport**

1. Jernbaneforetak og stasjonsforvaltere skal med aktiv deltaking fra representative organisasjoner for funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer sørge for at det finnes eller fastsettes ikke-diskriminerende regler for transport av funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer.

2. Reservasjoner og billetter skal tilbys funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer uten ekstra omkostninger. Et jernbaneforetak, en billettutsteder eller en reisearrangør kan ikke nekte å reservere eller utstede en billett til en funksjonshemmet eller bevegelseshemmet person eller kreve at vedkommende skal ledsages av en annen person, med mindre dette er helt nødvendig for å oppfylle reglene om transport som nevnt i nr. 1.

Artikkel 20

Informasjon til funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer

1. På anmodning skal et jernbaneforetak, en billettutsteder eller en reisearrangør opplyse funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer om jernbanetjenestenes tilgjengelighet og om vilkårene for på- og avstigning på rullende materiell i samsvar med reglene om transport nevnt i artikkel 19 nr. 1 samt orientere funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer om hvilke hjelpemidler som finnes om bord.

2. Et jernbaneforetak, en billettutsteder og/eller en reisearrangør som anvender unntaket fastsatt i artikkel 19 nr. 2, skal på anmodning skriftlig informere den berørte funksjonshemmede eller bevegelseshemmede personen om sin begrunnelse innen fem arbeidsdager etter at reservasjonen eller utstedelsene av billetten er avvist eller kravet om en ledsagende person er framsatt.

Artikkel 21

Tilgjengelighet

1. Jernbaneforetak og stasjonsforvaltere skal ved å overholde TSI-en for funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer sørge for at stasjoner, perronger, rullende materiell og andre innretninger er tilgjengelige for funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer.

2. Dersom det ikke finnes personale som kan fungere som ledsager om bord på toget, eller stasjonen er ubemannet, skal jernbaneforetakene eller stasjonsforvalterne treffe alle rimelige tiltak for at funksjonshemmede eller bevegelseshemmede personer skal kunne reise med tog.

Artikkel 22

Assistanse på jernbanestasjoner

1. Når en funksjonshemmet eller bevegelseshemmet person reiser fra, via eller til en bemannet jernbanestasjon, skal stasjonsforvalteren omkostningsfritt tilby nødvendig assistanse for at vedkommende skal kunne stige på eller av det toget vedkommende har kjøpt billett til, med forbehold for reglene om transport som er nevnt i artikkel 19 nr. 1.

2. Medlemsstatene kan gi unntak fra nr. 1 for personer som benytter seg av togforbindelser, som er omfattet av en kontrakt om offentlig tjenesteyting, og som er inngått i samsvar med fellesskapsretten, forutsatt at vedkommende myndighet har sørget for andre innretninger eller ordninger som sikrer en tilsvarende eller høyere grad av tilgang til transporttjenester.

3. På ubemannede stasjoner skal jernbaneforetak og stasjonsforvaltere sørge for at informasjonen er lett tilgjengelig i samsvar med reglene om transport nevnt i artikkel 19 nr. 1, når det gjelder de nærmeste bemannede jernbanestasjonene, og omgående tilgjengelig assistanse til funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer.

Artikkel 23

Assistanse om bord

Med forbehold for reglene om transport nevnt i artikkel 19 nr. 1 skal jernbaneforetakene tilby funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer omkostningsfri assistanse om bord på toget og i forbindelse med på- og avstigning av toget.

Med assistanse om bord menes i denne artikkel alle rimelige tiltak som treffes for å gi en funksjonshemmet eller bevegelseshemmet person tilgang til de samme tjenestene om bord på toget som andre passasjerer har, dersom vedkommendes funksjonshemming eller bevegelseshemming er av en slik art at vedkommende ikke har selvstendig og sikker tilgang til disse tjenestene.

Artikkel 24

Vilkår for assistanse

Jernbaneforetak, stasjonsforvaltere, billettutstedere og reisearrangører skal samarbeide om å yte assistanse til funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer i samsvar med artikkel 22 og 23 i samsvar med følgende punkter:

- a) Assistanse skal ytes under forutsetning av at det jernbaneforetaket, den stasjonsforvalteren, den billettutstederen eller den reisearrangøren som solgte billetten, får beskjed om personens behov for slik assistanse senest 48 timer før det er behov for assistanse. Når billetten gjelder for flere reiser, er det tilstrekkelig med én beskjed, forutsatt at tilstrekkelige opplysninger gis om tidspunktene for senere reiser.
- b) Jernbaneforetak, stasjonsforvaltere, billettutstedere og reisearrangører skal treffe alle nødvendige tiltak for å kunne motta disse beskjedene.
- c) Dersom det ikke mottas beskjed i samsvar med bokstav a), skal jernbaneforetaket og stasjonsforvalteren i rimelig utstrekning yte assistanse slik at den funksjonshemmede eller bevegelseshemmede personen kan gjennomføre reisen.

- d) Med forbehold for andre enheters myndighet med hensyn til områder utenfor jernbanestasjonen skal stasjonsforvalteren eller en annen bemyndiget person angi de områdene innenfor og utenfor jernbanestasjonen der funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer kan melde fra om sin ankomst på jernbanestasjonen og om nødvendig be om assistanse.
- e) Assistanse skal ytes under forutsetning av at den funksjonshemmede eller bevegelseshemmede personen innfinner seg på det stedet og til den tiden som er angitt av det jernbaneforetaket eller den stasjonsforvalteren som yter slik assistanse. Det angitte tidspunktet skal være høyst 60 minutter før kunngjort avgangstid, eller det tidspunktet som alle passasjerer er oppfordret om å registrere seg på. Dersom den funksjonshemmede eller bevegelseshemmede personen ikke har fått angitt noe møtetidspunkt, skal vedkommende innfinne seg på det angitte stedet senest 30 minutter før kunngjort avgangstid eller registreringstidspunkt for alle passasjerer.

Artikkel 25

Erstatning for bevegelseshjelpemidler eller annet spesifikt utstyr

Dersom jernbaneforetaket er erstatningspliktig for helt eller delvis tap av eller skade på bevegelseshjelpemidler eller annet spesifikt utstyr som benyttes av funksjonshemmede eller bevegelseshemmede personer, er det ingen økonomisk begrensning.

KAPITTEL VI

SIKKERHET, KLAGER OG TJENESTEKVALITET

Artikkel 26

Passasjerenes personlige sikkerhet

Jernbaneforetakene, infrastrukturforvaltningene og stasjonsforvalterne skal etter avtale med offentlige myndigheter treffe egnede tiltak på sine respektive ansvarsområder og tilpasse dem til det sikkerhetsnivået som offentlige myndigheter har fastsatt, for å sikre passasjerenes personlige sikkerhet på jernbanestasjonene og om bord på togene, samt for å håndtere risikoer. De skal samarbeide og utveksle opplysninger om beste praksis for å forebygge handlinger som ville kunne forringe sikkerhetsnivået.

Artikkel 27

Klager

1. Jernbaneforetakene skal innføre en klageordning med hensyn til de rettighetene og forpliktelsene som følger av denne forordning. Jernbaneforetaket skal opplyse passasjerene grundig om hvor de kan henvende seg, og om sitt eller sine arbeidsspråk.

2. Passasjerer kan framsette en klage til et hvilket som helst jernbaneforetak som er berørt. Mottakeren av klagen skal innen én måned enten gi et begrunnet svar eller, når situasjonen gjør det berettiget, underrette passasjerer om når vedkommende kan forvente et svar innen høyst tre måneder fra klagen ble framsatt.

3. Jernbaneforetaket skal i den årsrapporten som er nevnt i artikkel 28, angi antall og type mottatte klager, behandlede klager, svartid og eventuelle forbedringstiltak som er iverksatt.

Artikkel 28

Kvalitetsstandarder for tjenester

1. Jernbaneforetakene skal fastsette kvalitetsstandarder for sine tjenester og iverksette et kvalitetsstyringssystem for å opprettholde kvaliteten på tjenestene. Kvalitetsstandardene for tjenestene skal minst omfatte de punktene som er oppført i vedlegg III.

2. Jernbaneforetakene skal overvåke sin egen virksomhet på grunnlag av kvalitetsstandardene for tjenestene. Jernbaneforetakene skal hvert år sammen med årsrapporten offentliggjøre en rapport om kvaliteten på deres tjenester. Rapportene om kvaliteten på tjenestene skal offentliggjøres på jernbaneforetakenes nettsider. Disse rapportene skal i tillegg gjøres tilgjengelige på Det europeiske jernbanebyrås nettsider.

KAPITTEL VII

INFORMASJON OG HÅNDHEVING

Artikkel 29

Informasjon til passasjerene om deres rettigheter

1. Når jernbaneforetak, stasjonsforvaltere og reisearrangører selger billetter til transport med jernbane, skal de informere passasjerene om deres rettigheter og forpliktelser i henhold til denne forordning. For å kunne oppfylle denne informasjonsplikten kan jernbaneforetakene, stasjonsforvalterne og reisearrangørene anvende et sammendrag av bestemmelsene i denne forordning som stilles til deres rådighet, og som er utarbeidet av Kommisjonen på alle offisielle språk ved Den europeiske unions institusjoner.

2. Jernbaneforetakene og stasjonsforvalterne skal på behørig vis informere passasjerene på stasjonen og på toget om kontaktopplysninger for det eller de organene som er utpekt av medlemsstatene i henhold til artikkel 30.

Artikkel 30

Håndheving

1. Hver medlemsstat skal utpeke ett eller flere tilsynsorganer som skal ha ansvar for å håndheve denne forordning. Hvert organ skal treffe de tiltakene som er nødvendige for å sikre at passasjerenes rettigheter overholdes.

Hvert organ skal være uavhengig av alle infrastrukturforvaltninger, avgiftsorganer, fordelingsorganer eller jernbaneforetak når det gjelder organisering, finansiering, juridisk struktur og beslutningstaking.

Medlemsstatene skal underrette Kommisjonen om det eller de organene som er utpekt i henhold til dette nummer, og om dettes eller disses respektive ansvarsområder.

2. Enhver passasjer kan framsette en klage om påstått overtredelse av denne forordning overfor vedkommende organ som er utpekt i henhold til nr. 1, eller overfor ethvert annet vedkommende organ som er utpekt av en medlemsstat.

Artikkel 31

Samarbeid mellom tilsynsorganer

Tilsynsorganene nevnt i artikkel 30 skal utveksle opplysninger om sitt arbeid og om sine prinsipper og praksis for beslutningstaking for å kunne samordne sine prinsipper om beslutningstaking i hele Fellesskapet. Kommisjonen skal bistå dem i dette arbeidet.

KAPITTEL VIII

SLUTTBESTEMMELSER

Artikkel 32

Sanksjoner

Medlemsstatene skal fastsette regler for sanksjoner for overtredelse av bestemmelsene i denne forordning og treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at sanksjonene gjennomføres. De fastsatte sanksjonene skal være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende. Medlemsstatene skal innen 3. juni 2010 underrette Kommisjonen om disse reglene og tiltakene, og skal umiddelbart underrette den om eventuelle senere endringer av dem.

Artikkel 33

Vedlegg

Tiltak med sikte på å endre ikke-grunnleggende deler av denne forordning ved å tilpasse vedleggene til denne forordning, unntatt vedlegg 1, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomiteé med kontroll som angitt i artikkel 35 nr. 2.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Strasbourg, 23. oktober 2007.

For Europaparlamentet

H.-G. PÖTTERING

President

For Rådet

M. LOBO ANTUNES

Formann

Artikkel 34

Endring av bestemmelser

1. Tiltak som tar sikte på å endre ikke-grunnleggende deler av denne forordning ved å supplere den, og som er nødvendig for å gjennomføre artikkel 2, 10 og 12, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomiteé med kontroll som angitt i artikkel 35 nr. 2.

2. Tiltak med sikte på å endre ikke-grunnleggende deler av denne forordning ved å justere de nevnte finansielle beløpene for å ta hensyn til inflasjonen, unntatt de beløpene som er angitt i vedlegg I, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomiteé med kontroll som angitt i artikkel 35 nr. 2.

Artikkel 35

Komiteéframgangsmåte

1. Kommisjonen skal bistås av komiteen nedsatt ved artikkel 11a i direktiv 91/440/EØF.

2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5a nr. 1-4 og artikkel 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.

Artikkel 36

Rapportering

Kommisjonen skal senest 3. desember 2012 rapportere til Europaparlamentet og Rådet om gjennomføringen og resultatene av denne forordning, og særlig om kvalitetsstandardene for tjenester.

Rapporten skal bygge på de opplysningene som gis i samsvar med denne forordning og artikkel 10b i direktiv 91/440/EØF. Rapporten skal om nødvendig inneholde egnede forslag.

Artikkel 37

Ikrafttredelse

Denne forordning trer i kraft 24 måneder etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

*VEDLEGG I***Utdrag av ensartede regler for avtalen om internasjonal transport av passasjerer og reisegods med jernbane (CIV)***Tillegg A***til Overenskomst om internasjonal jernbanetraffikk (COTIF) av 9. mai 1980, som endret ved protokollen om endring av Overenskomst om internasjonal jernbanetraffikk av 3. juni 1999**

AVDELING II

INNGÅELSE OG GJENNOMFØRING AV TRANSPORTAVTALEN*Artikkel 6***Transportavtale**

1. Gjennom transportavtalen forplikter transportøren seg til å transportere passasjerer og eventuelt reisegods og kjøretøyer til bestemmelsesstedet og å utlevere reisegodset og kjøretøyene på bestemmelsesstedet.
2. Transportavtalen skal bekreftes ved utstedelse av én eller flere billetter til passasjerer. Med forbehold for artikkel 9 skal imidlertid en billett som enten mangler, er feil eller er gått tapt, ikke sette spørsmålsteget ved om avtalen eksisterer eller er gyldig, da avtalen alltid er underlagt disse ensartede reglene.
3. Billetten skal inntil det motsatte er bevist, være en bekreftelse på transportavtalens inngåelse og innhold.

*Artikkel 7***Billett**

1. De generelle transportvilkårene skal fastsette billettens form og innhold samt det språket og de skrifttypene som skal brukes når de trykkes og fylles ut.
2. Billetten skal minst inneholde følgende opplysninger:
 - a) transportøren eller transportørene,
 - b) en opplysning om at disse ensartede reglene får anvendelse på transporten, med mindre annet er angitt; dette kan angis ved bokstavordet CIV,
 - c) enhver annen angivelse som er nødvendig for å bekrefte transportavtalens inngåelse og innhold, og som gjør det mulig for passasjerer å hevde sine rettigheter som følge av denne avtalen.
3. Når passasjerer mottar billetten, skal vedkommende forvise seg om at billetten stemmer med de opplysningene som vedkommende gav.
4. Billetten skal kunne overdras dersom den ikke er utstedt på en navngitt person, og dersom reisen ikke er påbegynt.
5. Billetten kan skrives ut ved elektronisk registrering av data, som kan gjøres om til leselige skriftegn. Framgangsmåten for å registrere og behandle data skal være likeverdig med hensyn til funksjonalitet, særlig når det gjelder bevisverdien som disse opplysningene utgjør.

*Artikkel 8***Betaling og tilbakebetaling av transportavgift**

1. Med mindre annet er avtalt mellom passasjerer og transportøren, skal transportavgiften betales på forhånd.
2. De generelle transportvilkårene skal fastsette på hvilke vilkår transportavgiften kan tilbakebetales.

*Artikkel 9***Rett til transport. Utelukkelse fra transport**

1. Passasjeren skal fra reisen påbegynnes, være forsynt med en gyldig billett, og den skal vises fram under billettkontrollen. De generelle transportvilkårene kan fastsette:

- a) at en passasjer som ikke kan framvise gyldig billett, skal betale en tilleggsavgift utover transportavgiften,
- b) at en passasjer som nekter å betale transportavgiften eller tilleggsavgiften med én gang, kan miste retten til transport,
- c) om og på hvilke vilkår tilleggsavgiften skal tilbakebetales.

2. De generelle transportvilkårene kan fastsette at passasjerer som:

- a) utgjør en fare for togtrafikkens sikkerhet og funksjon eller for andre passasjerers sikkerhet,
- b) sjenerer andre passasjerer på en uakseptabel måte,

skal miste retten til transport og kan tvinges til å avbryte reisen, og at slike personer ikke skal ha rett til å få refundert verken transportavgiften eller den avgiften som de har betalt for transport av innskrevet reisegods.

*Artikkel 10***Oppfyllelse av administrative formaliteter**

Passasjeren skal oppfylle de formalitetene som tollmyndighetene eller andre forvaltningsmyndigheter krever.

*Artikkel 11***Innstilte og forsinkede tog. Tapt korrespondanse**

Transportøren skal om nødvendig bekrefte på billetten at toget er innstilt eller at korrespondansen er tapt.

AVDELING III

TRANSPORT AV HÅNDBAGASJE, DYR, INNSKREVET REISEGODS OG KJØRETØYER

Kapittel I

*Felles bestemmelser**Artikkel 12***Gjenstander og dyr som kan tas med**

1. Passasjeren kan ta med seg gjenstander som er lette å bære (håndbagasje) samt levende dyr i samsvar med de generelle transportvilkårene. Passasjeren kan også ta med seg uhåndterlige gjenstander i samsvar med de særlige bestemmelsene i de generelle transportvilkårene. Gjenstander og dyr som vil kunne forulempe eller sjenerer passasjerer eller forårsake skade, skal ikke tas med som håndbagasje.

2. Passasjeren kan sende gjenstander og dyr som innskrevet reisegods i samsvar med de generelle transportvilkårene.

3. Transportøren kan tillate transport av kjøretøyer i forbindelse med transport av passasjerer i samsvar med særlige bestemmelser i de generelle transportvilkårene.

4. Transport av farlig gods som håndbagasje, innskrevet reisegods samt i eller på kjøretøyer som i samsvar med denne avdeling transporteres med jernbane, skal være i samsvar med reglement for internasjonal jernbanetransport av farlig gods (RID).

*Artikkel 13***Undersøkelse**

1. Dersom transportøren har begrunnet mistanke om at transportvilkårene ikke er oppfylt, skal vedkommende ha rett til å undersøke om gjenstandene (håndbagasje, innskrevet reisegods, kjøretøyer, herunder deres last) og transporterte dyr oppfyller transportvilkårene, når lover og bestemmelser i den staten der undersøkelsen skal finne sted, ikke forbyr det. Passasjerer skal inviteres til å være til stede under undersøkelsen. Dersom vedkommende ikke innfører seg eller ikke kan nås, skal transportøren tilkalle to uavhengige vitner.
2. Dersom det konstateres at transportvilkårene ikke er oppfylt, kan transportøren kreve at passasjerer betaler kostnadene for undersøkelsen.

*Artikkel 14***Oppfyllelse av administrative formaliteter**

Passasjerer skal oppfylle de formalitetene som tollmyndighetene eller andre forvaltningsmyndigheter krever, når vedkommende medbringer gjenstander (håndbagasje, innskrevet reisegods, kjøretøyer inkludert deres last) eller dyr på reisen. Passasjerer skal være til stede under undersøkelsen av disse gjenstandene med mindre det gis unntak i henhold til lover og bestemmelser i den enkelte medlemsstat.

KAPITTEL II

Håndbagasje og dyr*Artikkel 15***Tilsyn**

Det påhviler passasjerer å føre tilsyn med den håndbagasjen og de dyrene som vedkommende tar med seg.

Kapittel III

Innskrevet reisegods*Artikkel 16***Forsendelse av innskrevet reisegods**

1. Avtaleforpliktelsene i forbindelse med transport av innskrevet reisegods skal bekreftes ved utlevering av et reisegodsbevis til passasjerer.
2. Med forbehold for artikkel 22 skal imidlertid et reisegodsbevis som enten mangler, er feil eller er gått tapt, ikke sette spørsmålsteget ved om avtalene eksisterer eller er gyldige, da avtalene alltid er underlagt disse ensartede reglene.
3. Reisegodsbeviset skal inntil det motsatte er bevist, være en bekreftelse på innskrivningen av reisegodsset og vilkårene for transporten av det.
4. Inntil det motsatte er bevist, skal det antas at det innskrevne reisegodsset var i god stand da transportøren overtok det, og at antall koller og deres vekt stemmer med opplysningene på reisegodsbeviset.

*Artikkel 17***Reisegodsbevis**

1. De generelle transportvilkårene skal fastsette reisegodsbevisets form og innhold samt det språket og de skrifttypene som skal brukes når det trykkes og fylles ut. Artikkel 7 nr. 5 får tilsvarende anvendelse.
2. Reisegodsbeviset skal minst inneholde følgende opplysninger:
 - a) transportøren eller transportørene,
 - b) en opplysning om at disse ensartede reglene får anvendelse på transporten, med mindre annet er angitt; dette kan angis ved bokstavordet CIV,

- c) enhver annen angivelse som er nødvendig for å bekrefte de avtalemessige forpliktelsene i forbindelse med forsendelse av reisegods, og som gjør det mulig for passasjerer å hevde sine rettigheter som følge av denne transportavtalen.
3. Når passasjerer mottar reisegodsbeviset, skal vedkommende forvise seg om at reisegodsbeviset stemmer med de opplysningene som vedkommende gav.

Artikkel 18

Innskriving og transport

1. Med mindre annet er fastsatt i de generelle transportvilkårene, skal reisegods innskrives bare mot framvisning av en billett som minst gjelder fram til reisegodssets bestemmelsessted. For øvrig skal innskrivingen av reisegods utføres i samsvar med gjeldende bestemmelser på avsenderstedet.
2. Når de generelle transportvilkårene fastsetter at reisegods kan tas imot for forsendelse uten framvisning av billett, skal bestemmelsene i disse ensartede reglene som angir passasjerens rettigheter og forpliktelser når det gjelder innskrevet reisegods, også gjelde for avsenderen av reisegodsset.
3. Transportøren kan sende det innskrevne reisegodsset med et annet tog eller transportmiddel eller på en annen strekning enn den som passasjerer har valgt.

Artikkel 19

Betaling av transportavgift for innskrevet reisegods

Med mindre annet er avtalt mellom passasjerer og transportøren, skal transportavgiften for det innskrevne reisegodsset betales ved innskriving.

Artikkel 20

Merking av innskrevet reisegods

Passasjerer skal på et lett synlig sted merke hvert kolloi av det innskrevne reisegodsset, og angi på en leselig og tilstrekkelig holdbar måte følgende:

- a) sitt navn og sin adresse,
- b) bestemmelsessted.

Artikkel 21

Råderett over innskrevet reisegods

1. Dersom omstendighetene tillater det, og det ikke strider mot de bestemmelsene som er fastsatt av tollmyndighetene eller andre forvaltningsmyndigheter, kan passasjerer anmode om å få utlevert sitt reisegods på avsenderstedet mot å levere fra seg reisegodsbeviset og, dersom det kreves i de generelle transportvilkårene, mot framvisning av billetten.
2. De generelle transportvilkårene kan inneholde andre bestemmelser som gjelder råderett over innskrevet reisegods, særlig endringer av bestemmelsesstedet og eventuelle kostnader for passasjerer.

Artikkel 22

Utlevering

1. Innskrevet reisegods skal utleveres mot innlevering av reisegodsbeviset og mot eventuell betaling av kostnadene i forbindelse med forsendelsen.
- Transportøren skal ha rett til, men ikke være forpliktet til, å undersøke om innehaveren av reisegodsbeviset har rett til å få utlevert reisegodsset.
2. Sidestilt med utlevering til innehaveren av reisegodsbeviset er følgende tiltak, dersom de er i samsvar med gjeldende bestemmelser på bestemmelsesstedet som:
- a) utlevering av reisegodsset til toll- eller skattemyndighetene i deres ekspedisjonslokaler eller på deres tollagre, når transportøren ikke fører tilsyn med disse,
 - b) når levende dyr overlates til tredjemann.

3. Innehaveren av reisegodsbeviset kan kreve at reisegodset utleveres på bestemmelsesstedet så snart den avtalte tiden og eventuelt den tiden som tollmyndighetene eller andre forvaltningsmyndigheter trenger til behandling, er utløpt.
4. Dersom ikke reisegodsbeviset leveres inn, skal transportøren bare være forpliktet til å utlevere reisegodset til den personen som kan godtgjøre sin rett; dersom det beviset som legges fram, er utilstrekkelig, kan transportøren kreve at det stilles kausjon.
5. Reisegodset skal utleveres på det bestemmelsesstedet som er angitt ved innskrivingen.
6. Dersom innehaveren av reisegodsbeviset ikke får utlevert reisegodset, kan vedkommende kreve at den datoen og det tidspunktet da vedkommende anmodet om utlevering i samsvar med nr. 3, påtegnes reisegodsbeviset.
7. Rettighetshaveren kan nekte å motta reisegodset dersom transportøren ikke etterkommer vedkommendes anmodning om å undersøke det innskrevne reisegodset for å fastslå om en påstått skade foreligger.
8. For øvrig skal utlevering av reisegods utføres i samsvar med gjeldende bestemmelser på bestemmelsesstedet.

Kapittel IV

Kjøretøyer

Artikkel 23

Transportvilkår

De særlige bestemmelsene om transport av kjøretøyer som inngår i de generelle transportvilkårene, skal særlig fastsette vilkårene for mottakelse for transport, innskriving, lasting og transport, lossing og utlevering samt passasjerens forpliktelser.

Artikkel 24

Transportdokument

1. Avtaleforpliktelsene i forbindelse med transport av kjøretøyer skal bekreftes ved utlevering av et transportdokument til passasjereren. Transportdokumentet kan være en del av passasjerens billett.
2. De særlige bestemmelsene som gjelder transport av kjøretøyer, og som inngår i de generelle transportvilkårene, skal fastsette transportdokumentets form og innhold samt det språket og de skrifttypene som skal brukes når det trykkes og fylles ut. Artikkel 7 nr. 5 får tilsvarende anvendelse.
3. Transportdokumentet skal minst inneholde følgende opplysninger:
 - a) transportøren eller transportørene,
 - b) en opplysning om at disse ensartede reglene får anvendelse på transporten, med mindre annet er angitt; dette kan angis ved bokstavordet CIV,
 - c) enhver annen angivelse som er nødvendig for å bekrefte de avtalemessige forpliktelsene i forbindelse med transport av kjøretøyer, og som gjør det mulig for passasjereren å hevde sine rettigheter som følge av transportavtalen.
4. Når passasjereren mottar transportdokumentet, skal vedkommende forvise seg om at det stemmer med de opplysningene som vedkommende gav.

Artikkel 25

Gjeldende lovgivning

Med forbehold for bestemmelsene i dette kapittel, får bestemmelsene i kapittel III om transport av reisegods anvendelse på kjøretøyer.

AVDELING IV
TRANSPORTØRANSVAR

Kapittel I

Erstatningsansvar i tilfelle passasjerer dør eller skades

Artikkel 26

Ansvarsgrunnlag

1. Transportøren skal være ansvarlig for skader som oppstår som følge av en passasjers død, personskader eller annen fysisk eller psykisk skade forårsaket av en ulykke i forbindelse med jernbanedriften, og som inntreffer mens passasjerer oppholder seg om bord på, stiger på eller av en jernbanevogn, uten hensyn til hvilken jernbaneinfrastruktur som benyttes.
2. Transportøren fritas for dette ansvaret:
 - a) dersom ulykken skyldes omstendigheter som ikke kan knyttes til jernbanedriften, og som transportøren, til tross for å ha utvist den aktsomhet som forholdene krevde, ikke har kunnet unngå, og hvis følger vedkommende ikke har kunnet avverge,
 - b) i den grad ulykken skyldes en feil som passasjerer har begått,
 - c) dersom ulykken skyldes tredjemanns oppførsel som transportøren, til tross for å ha utvist den aktsomhet som forholdene krevde, ikke har kunnet unngå, og hvis følger vedkommende ikke har kunnet avverge; et annet jernbaneforetak som bruker samme jernbaneinfrastruktur, skal ikke regnes som en tredjemann; og regressretten skal ikke påvirkes.
3. Dersom ulykken skyldes tredjemanns oppførsel, og dersom transportøren til tross for dette, ikke helt kan fritas for sitt ansvar i samsvar med nr. 2 bokstav c), skal transportøren bære ansvaret for hele skaden innenfor de fastsatte grensene i disse ensartede reglene med forbehold for eventuell regress overfor tredjemann.
4. Disse ensartede reglene skal ikke berøre ansvar som kan påhvile transportøren i tilfeller som ikke er fastsatt i nr. 1.
5. Dersom en transport som er gjenstand for en enkelt transportavtale, utføres av flere etterfølgende transportører, påhviler ansvaret den transportøren som i henhold til transportavtalen utfører den delen av tjenesten som ulykken skjedde under, og som førte til passasjerers dødsfall eller personskade. Når denne tjenesten ikke er levert av transportøren, men av en utførende transportør, skal de to transportørene være solidarisk ansvarlige i samsvar med disse ensartede reglene.

Artikkel 27

Skadeserstatning ved dødsfall

1. Dersom en passasjer dør, skal skadeserstatningen omfatte:
 - a) nødvendige kostnader i forbindelse med dødsfallet, særlig kostnader knyttet til transport av den avdøde og begravelsen,
 - b) dersom døden ikke inntreffer umiddelbart, den skadeserstatningen som er fastsatt i artikkel 28.
2. Dersom avdøde hadde eller ville hatt en lovmessig forsørgerplikt overfor personer som ved dødsfallet mister sin forsørger, skal det også ytes erstatning for dette tapet. Når det gjelder erstatningskrav fra personer som den avdøde, uten å være rettslig forpliktet, hadde påtatt seg å forsørge, får nasjonal lovgivning anvendelse.

Artikkel 28

Skadeserstatning ved personskade

Dersom passasjerer påføres en personskade eller annen fysisk eller psykisk skade, skal skadeserstatningen omfatte:

- a) nødvendige kostnader, særlig til behandling og transport,
- b) kompensasjon for økonomisk tap som følge av hel eller delvis arbeidsudyktighet, eller som følge av økt behov.

*Artikkel 29***Erstatning for annen personskade**

Ved nasjonal lovgivning fastsettes det om og i hvilket omfang transportøren skal utbetale skadeserstatning for andre personskader enn dem som er angitt i artikkel 27 og 28.

*Artikkel 30***Skadeserstatningens form og størrelse ved dødsfall eller personskade**

1. Den skadeserstatningen som er angitt i artikkel 27 nr. 2 og artikkel 28 bokstav b), skal utbetales som et engangsbeløp. Dersom nasjonal lovgivning tillater utbetaling av en livrente, skal imidlertid erstatningen utbetales på denne måten dersom den skadede passasjerer eller berettigede personer som nevnt i artikkel 27 nr. 2 anmoder om det.

2. Størrelsen på skadeserstatningen som skal utbetales i henhold til nr. 1, skal fastsettes i henhold til nasjonal lovgivning. Ved anvendelse av disse ensartede reglene skal imidlertid et engangsbeløp, eller en livrente som tilsvarer dette beløpet, fastsettes til høyst 175 000 regneenheter per passasjer, dersom det i nasjonal lovgivning fastsettes et lavere maksimumsbeløp.

*Artikkel 31***Andre transportmidler**

1. Med forbehold for nr. 2 får bestemmelsene om transportøransvar ved passasjerers dødsfall eller personskade ikke anvendelse på skader som oppstår under transport, som i samsvar med transportavtalen ikke utgjorde transport med jernbane.

2. Dersom jernbanevogner transporteres med ferge, får imidlertid bestemmelsene om ansvar ved passasjerers dødsfall eller personskade anvendelse på skader nevnt i artikkel 26 nr. 1 og artikkel 33 nr. 1 som skyldes en ulykke i forbindelse med jernbanedriften, og som inntreffer mens passasjerer oppholder seg om bord på eller stiger på eller av nevnte vogner.

3. Når jernbanedriften i unntakstilfeller er midlertidig innstilt, og passasjerene blir transportert med et annet transportmiddel, skal transportøren være ansvarlig i henhold til disse ensartede reglene.

Kapittel II

Ansvar ved manglende overholdelse av ruteplan*Artikkel 32***Ansvar ved innstilling av tog, forsinkelser eller tapt korrespondanse**

1. Transportøren er ansvarlig for skade som påføres passasjerer som følge av innstilling av tog, forsinkelser eller tapt korrespondanse, slik at reisen ikke kan fortsette samme dag eller det ikke er fornuftig å gjennomføre den samme dag på grunn av de gitte omstendighetene. Skadeserstatningen skal dekke rimelige kostnader til innkvartering samt rimelige kostnader for å underrette personer som venter på passasjerer.

2. Transportøren skal fritas for dette ansvaret når innstillingen av tog, forsinkelser eller tapt korrespondanse har en av følgende årsaker:

- a) omstendigheter som ikke kan knyttes til jernbanedriften, og som transportøren, til tross for å ha utvist den aktsomhet som forholdene krevde, ikke har kunnet unngå, og hvis følger vedkommende ikke har kunnet avverge,
- b) en feil fra passasjerens side, eller
- c) tredjemanns oppførsel som transportøren, til tross for å ha utvist den aktsomhet som forholdene krevde, ikke har kunnet unngå, og hvis følger vedkommende ikke har kunnet avverge; et annet jernbaneforetak som bruker samme jernbaneinfrastruktur, skal ikke regnes som en tredjemann; og regressretten skal ikke påvirkes.

3. Ved nasjonal lovgivning fastsettes det om og i hvilket omfang transportøren skal utbetale skadeserstatning for annen skade enn den som er angitt i nr. 1. Denne bestemmelsen berører ikke artikkel 44.

Kapittel III

Ansvar for håndbagasje, dyr, innskrevet reisegods og kjøretøyer

AVSNITT 1

Håndbagasje og dyr*Artikkel 33***Ansvar**

1. Ved passasjerers dødsfall eller personskade er transportøren også ansvarlig for skade som følge av helt eller delvis tap av eller skade på gjenstander som passasjerer hadde på eller med seg som håndbagasje; dette gjelder også for dyr som passasjerer hadde tatt med seg. Artikkel 26 får tilsvarende anvendelse.

2. For øvrig er ikke transportøren ansvarlig for helt eller delvis tap av eller skade på gjenstander, håndbagasje eller dyr som det i samsvar med artikkel 15 er passasjerer som har ansvar for å føre tilsyn med, med mindre skaden skyldes en feil fra transportørens side. De andre artiklene i avdeling IV, unntatt artikkel 51, og avdeling VI får ikke anvendelse i dette tilfellet.

*Artikkel 34***Begrensning av skadeserstatning ved tap av eller skade på gjenstander**

Når transportøren er ansvarlig i henhold til artikkel 33 nr. 1, skal vedkommende utbetale en erstatning opp til et beløp på 1 400 regneenheter per passasjer.

*Artikkel 35***Ansvarsfritak**

Transportøren er ikke ansvarlig overfor passasjerer for skader som skyldes at passasjerer ikke overholder formalitetene fastsatt av tollmyndighetene eller andre forvaltningsmyndigheter.

AVSNITT 2

Innskrevet reisegods*Artikkel 36***Ansvarsgrunnlag**

1. Transportøren er ansvarlig for skade som skyldes helt eller delvis tap av eller skade på innskrevet reisegods, fra det tidspunktet da transportøren tok over reisegodset, og til det er utlevert, samt for forsinkelse i forbindelse med utlevering.

2. Transportøren skal fritas for dette ansvaret i den grad tapet, skaden eller forsinkelsen i forbindelse med utleveringen skyldes en feil fra passasjerens side, en anvisning fra passasjerer som ikke skyldes en feil fra transportørens side, en feil ved selve reisegodset eller forhold som transportøren ikke har kunnet unngå, og hvis følger vedkommende ikke har kunnet avverge.

3. Transportøren skal fritas for dette ansvaret i den grad tapet eller skaden skyldes særskilte risikoer som er knyttet til ett eller flere av følgende forhold:

- a) manglende eller mangelfull emballasje,
- b) reisegodsets særskilte beskaffenhet,
- c) innlevering av gjenstander som ikke transporteres som reisegods.

*Artikkel 37***Bevisbyrde**

1. Det er transportøren som skal bevise at tapet, skaden eller forsinkelsen kan tilskrives en av de årsakene som er angitt i artikkel 36 nr. 2.

2. Dersom transportøren kan godtgjøre at tapet eller skaden med hensyn til omstendighetene i det aktuelle tilfellet kan skyldes én eller flere av de særskilte risikoene som er angitt i artikkel 36 nr. 3, skal det antas at dette er tilfellet. Rettighetshaveren skal likevel ha rett til å bevise at tapet eller skaden verken helt eller delvis er forårsaket av en av disse risikoene.

Artikkel 38

Etterfølgende transportører

Dersom en transport som er gjenstand for en enkelt transportavtale, utføres av flere etterfølgende transportører, blir hver transportør ved å motta reisegodset med reisegodsbeviset eller kjøretøyet med transportdokumentet, part i avtalen når det gjelder transport av reisegodset eller kjøretøyet, i samsvar med vilkårene på reisegodsbeviset eller transportdokumentet og skal påta seg de forpliktelsene som følger av dette. I et slikt tilfelle skal hver transportør være ansvarlig for transporten på hele strekningen fram til utlevering finner sted.

Artikkel 39

Utførende transportør

1. Når transportøren helt eller delvis har overdratt ansvaret for transporten til en utførende transportør, enten dette skjer i henhold til en rett som følger av transportavtalen eller ikke, skal transportøren likevel være ansvarlig for hele transporten.

2. Alle bestemmelsene i disse ensartede reglene som berører transportøransvaret, får anvendelse også på utførende transportør for den transporten vedkommende utfører. Artikkel 48 og 52 får anvendelse dersom søksmål reises mot de ansatte hos utførende transportør eller andre personer som bistår vedkommende med å gjennomføre transporten.

3. En særavtale der transportøren påtar seg forpliktelser som ikke er pålagt i henhold til disse ensartede reglene, eller avstår fra rettigheter som følger av disse ensartede reglene, har ingen gyldighet for utførende transportører som ikke uttrykkelig og skriftlig har godtatt dem. Transportøren er likevel bundet av sine forpliktelser eller de avståelsene som følger av nevnte særavtale, uansett om utførende transportør har godtatt den eller ikke.

4. Når og i den grad både transportøren og den utførende transportøren er ansvarlige, skal de ha solidaransvar.

5. Det samlede erstatningsbeløpet som skal utbetales av transportøren, den utførende transportøren samt av deres ansatte eller andre personer som bistår med å gjennomføre transporten, skal ikke overstige de grensene som er fastsatt i disse ensartede reglene.

6. Denne artikkel berører ikke retten til regress som kan foreligge mellom transportøren og den utførende transportøren.

Artikkel 40

Formodning om tap

1. Rettighetshaver kan, uten å framlegge ytterligere bevis, anse et kolli av reisegodset som tapt dersom det ikke er utlevert eller har vært tilgjengelig for utlevering til vedkommende innen 14 dager fra det ble begjært utlevert i samsvar med artikkel 22 nr. 3.

2. Dersom et kolli av reisegodset som har vært ansett som tapt, kommer til rette innen ett år fra reisegodset ble begjært utlevert, skal transportøren underrette rettighetshaveren dersom adressen til vedkommende er kjent eller kan framskaffes.

3. Rettighetshaveren kan begjære kolliet av reisegodset utlevert innen 30 dager etter å ha mottatt en underretning som nevnt i nr. 2. I så fall skal vedkommende betale kostnadene for å transportere kolliet fra avsenderstedet til det stedet utleveringen skal finne sted, og tilbakebetale den mottatte erstatningen med eventuelt fradrag for de kostnadene som kan tas med i erstatningen. Vedkommende skal likevel beholde retten til å kreve erstatning for forsinket utlevering i henhold til artikkel 43.

4. Dersom kolliet som er kommet til rette, ikke er begjært utlevert innen den fristen som er fastsatt i nr. 3, eller dersom kolliet kommer til rette over ett år etter at det ble begjært utlevert, skal transportøren ha råderett over det i samsvar med lover og bestemmelser som gjelder på det stedet der kolliet befinner seg.

*Artikkel 41***Erstatning ved tap**

1. Ved helt eller delvis tap av innskrevet reisegods er transportøren ikke skyldig i å betale noen annen skadeserstatning enn følgende:

- a) dersom skadens størrelse er påvist, en erstatning som tilsvarer nevnte beløp, men som ikke overstiger 80 regneenheter per kilogram tapt bruttomengde, eller 1 200 regneenheter per kolli reisegods,
- b) dersom skadens størrelse ikke er påvist, en fast erstatning på 20 regneenheter per kilogram tapt bruttomengde, eller 300 regneenheter per kolli reisegods.

Hvorvidt det skal utbetales erstatning per tapt bruttomengde eller per kolli reisegods, skal fastsettes i de generelle transportvilkårene.

2. Transportøren skal i tillegg tilbakebetale transportavgiften for reisegodset og andre beløp som er betalt i forbindelse med transporten av det tapte kolliet, samt toll og særavgifter som allerede er betalt.

*Artikkel 42***Erstatning ved skade**

1. Ved skade på innskrevet reisegods skal transportøren betale erstatning tilsvarende tapt verdi på reisegodset, men ingen ytterligere skadeserstatning.

2. Erstatningen skal ikke overstige følgende:

- a) dersom det samlede reisegodset er forringet i verdi som følge av skaden, det beløpet som ville ha blitt betalt ved fullstendig tap,
- b) dersom bare en del av reisegodset er forringet i verdi som følge av skaden, det beløpet som ville ha blitt betalt dersom den skadede delen var gått tapt.

*Artikkel 43***Erstatning ved forsinket levering**

1. Ved forsinket utlevering av det innskrevne reisegodset skal transportøren for hver påbegynt 24-timersperiode regnet fra det tidspunktet da reisegodset ble begjært utlevert, men høyst for 14 dager, betale følgende:

- a) dersom rettighetshaveren påviser at det i forbindelse med forsinkelsen er oppstått et tap eller skade, en erstatning som tilsvarer skadens størrelse, men som ikke overstiger 0,80 regneenheter per kilogram bruttomengde av reisegodset eller 14 regneenheter per kolli reisegods av for sent utlevert reisegods,
- b) dersom rettighetshaveren ikke kan påvise at det i forbindelse med forsinkelsen er oppstått skade, en fast erstatning på 0,14 regneenheter per kilogram bruttomengde av reisegodset eller 2,80 regneenheter per kolli reisegods av for sent utlevert reisegods.

Hvorvidt det skal utbetales erstatning per tapt kilogram eller per kolli reisegods, skal fastsettes i de generelle transportvilkårene.

2. Ved fullstendig tap av reisegods skal det ikke utbetales erstatning som fastsatt i nr. 1 i tillegg til den erstatningen som er fastsatt i artikkel 41.

3. Ved delvis tap av reisegods skal det utbetales erstatning som fastsatt i nr. 1 for den delen av reisegodset som ikke er gått tapt.

4. Ved skade på reisegods som ikke skyldes forsinket utlevering, skal det eventuelt utbetales erstatning som fastsatt i nr. 1 i tillegg til den erstatningen som er fastsatt i artikkel 42.

5. Den samlede erstatningen i henhold til nr. 1 og artikkel 41 og 42 skal ikke under noen omstendigheter overstige den erstatningen som skal utbetales dersom hele reisegodset var gått tapt.

*AVSNITT 3***Kjøretøyer***Artikkel 44***Erstatning ved forsinkelse**

1. Dersom lastingen av et kjøretøy blir forsinket som følge av en omstendighet som kan tilskrives transportøren, eller dersom leveringen av et kjøretøy er forsinket, skal transportøren, når rettighetshaveren beviser at det dermed er oppstått skade, betale en erstatning som ikke kan være større enn transportavgiften.
2. Dersom det på grunn av en omstendighet som kan tilskrives transportøren, oppstår en forsinkelse ved lastingen, og rettighetshaveren som følge av dette gir avkall på å gjennomføre transportavtalen, skal vedkommende få transportavgiften tilbakebetalt. I tillegg kan rettighetshaveren kreve en erstatning som ikke kan være større enn transportavgiften, dersom vedkommende kan bevise at det er oppstått skade som følge av forsinkelsen.

*Artikkel 45***Erstatning ved tap**

Ved helt eller delvis tap av et kjøretøy skal den erstatningen som skal utbetales til rettighetshaveren for påvist skade, beregnes ut fra kjøretøyets bruksverdi. Erstatningen skal ikke overstige 8 000 regneenheter. En tilhengervogn med eller uten last skal regnes som et selvstendig kjøretøy.

*Artikkel 46***Erstatning i forbindelse med andre gjenstander**

1. Med hensyn til gjenstander som er etterlatt i kjøretøyet, eller som befinner seg i bagasjerom (f.eks. bagasje- eller skibokser), og som er solid festet til kjøretøyet, er transportøren ansvarlig bare for skade som skyldes feil fra transportørens side. Den samlede erstatningen skal ikke overstige 1 400 regneenheter.
2. Når det gjelder gjenstander som er festet på utsiden av kjøretøyet, herunder de bagasjeboksene som er nevnt i nr. 1, er transportøren ansvarlig bare for de gjenstandene som er festet på utsiden av kjøretøyet, dersom det kan bevises at skaden skyldes en handling eller en unnlatelse fra transportørens side, enten utført med hensikt for å forårsake en slik skade eller utført skjodesløst og vel vitende om at en slik skade sannsynligvis ville kunne oppstå.

*Artikkel 47***Gjeldende lovgivning**

Med forbehold for bestemmelsene i dette avsnitt får bestemmelsene i avsnitt 2 om erstatning for reisegods anvendelse på kjøretøyer.

Kapittel IV

Felles bestemmelser*Artikkel 48***Bortfall av rett til å påberope seg begrensning av ansvar**

Begrensning av ansvar som fastsatt i disse ensartede reglene samt de bestemmelsene i nasjonal lovgivning som begrenser erstatningen til et fastsatt beløp, får ikke anvendelse dersom det kan bevises at skaden skyldes en handling eller en unnlatelse fra transportørens side, enten utført med hensikt for å forårsake en slik skade eller utført skjodesløst og vel vitende om at en slik skade sannsynligvis ville kunne oppstå.

*Artikkel 49***Omregning og renter**

1. Når beregningen av erstatningen innebærer omregning av beløp i utenlandsk valuta, skal omregningen gjøres etter gjeldende valutakurs den aktuelle dagen og på det stedet der erstatningen skal utbetales.

2. Rettighetshaveren kan kreve renter av erstatningen på fem prosent per år fra og med den dagen da kravet ble framsatt i henhold til artikkel 55 eller, dersom det ikke er framsatt noe krav, fra og med den dagen rettsforfølging ble innledet.
3. Dersom det imidlertid gjelder erstatning som skal utbetales i henhold til artikkel 27 og 28, skal rentene løpe først fra den dagen da de omstendighetene som er lagt til grunn for beregning av erstatningsbeløpet, oppstod, dersom denne dagen er senere enn den dagen da kravet ble framsatt eller rettsforfølging innledet.
4. Dersom det gjelder reisegods, skal det utbetales renter bare dersom erstatningsbeløpet overstiger 16 regneenheter per reisegodsbevis.
5. Dersom en rettighetshaver med hensyn til reisegods ikke innen en rimelig fastsatt tidsfrist framlegger for transportøren de underlagsdokumentene som er nødvendige for å sluttbehandle kravet, skal det ikke betales renter fra tidsfristen går ut til disse dokumentene er avlevert.

Artikkel 50

Ansvar ved atomulykke

Transportøren skal fritas for ansvar som påhviler vedkommende i henhold til disse ensartede reglene, ved skade som er forårsaket av en atomulykke, når den driftsansvarlige for atomanlegget eller en annen stedfortredende person er ansvarlig for skaden i henhold til statens lover og bestemmelser om ansvar på atomenergiområdet.

Artikkel 51

Personer som transportøren er ansvarlig for

Transportøren er ansvarlig for sine ansatte og andre personer som vedkommende benytter for å få utført transporten, når disse ansatte og andre personer utfører sine arbeidsoppgaver. Forvaltningene av jernbaneinfrastrukturen for de strekningene der transporten utføres, skal anses som personer som transportøren benytter for å få utført transporten.

Artikkel 52

Andre klagemuligheter

1. I alle tilfeller der disse ensartede reglene får anvendelse, kan et erstatningskrav mot transportøren, uansett på hvilket grunnlag det hviler, gjøres gjeldende bare i henhold til de vilkårene og begrensningene som finnes i disse ensartede reglene.
2. Det samme gjelder krav mot personalet eller andre personer som transportøren har ansvaret for i henhold til artikkel 51.

AVDELING V

PASSASJERENS ANSVAR

Artikkel 53

Særlige prinsipper for ansvar

Passasjerer er ansvarlig overfor transportøren for enhver skade:

- a) som skyldes at han eller hun ikke overholder sine forpliktelser i henhold til
 1. artikkel 10, 14 og 20,
 2. de særlige bestemmelsene om transport av kjøretøyer som inngår i de generelle transportvilkårene,
 3. reglement for internasjonal jernbanetransport av farlig gods (RID), eller
- b) som er forårsaket av gjenstander eller dyr som passasjerer tar med seg,

med mindre passasjerer beviser at skaden er forårsaket av omstendigheter som vedkommende ikke kunne unngå, og med følger som vedkommende ikke kunne avverge, til tross for at vedkommende utviste det behørlige hensynet som kreves av en ansvarsbevisst passasjer. Denne bestemmelsen får ikke anvendelse på transportøransvaret i henhold til artikkel 26 og 33 nr. 1.

AVDELING VI

UTØVELSE AV RETTIGHETER

*Artikkel 54***Konstatering av delvis tap eller skade**

1. Når transportøren oppdager eller antar, eller rettighetshaveren hevder, at en gjenstand som skulle transporteres av transportøren (reisegods, kjøretøyer) er gått helt eller delvis tapt, eller er skadet, skal transportøren umiddelbart og om mulig i nærvær av rettighetshaveren utferdige en rapport som, alt etter skadens art, angir gjenstandens tilstand og så nøye som mulig angir skadens omfang, årsak og tidspunktet for når den oppstod.
2. En kopi av denne rapporten skal utleveres omkostningsfritt til rettighetshaveren.
3. Dersom rettighetshaveren ikke godtar opplysningene i rapporten, kan vedkommende kreve at reisegodsets eller kjøretøyets tilstand samt skadens årsak og omfang fastslås av en sakkyndig som partene i transportavtalen eller en domstol utpeker. Framgangsmåten skal rette seg etter lover og bestemmelser i den staten der konstateringen finner sted.

*Artikkel 55***Erstatningskrav**

1. Erstatningskrav som gjelder transportøransvar i forbindelse med passasjerers dødsfall eller personskade, skal inngis skriftlig til den transportøren som det kan reises søksmål mot. Dersom en transport omfattes av én enkelt transportavtale og utføres av flere etterfølgende transportører, kan kravene også reises mot den første eller siste transportøren samt mot den transportøren som har sitt hovedforetak, den filialen eller den virksomheten som har inngått transportavtalen, i den staten der passasjereren har bopel eller fast opphold.
2. Andre erstatningskrav som gjelder transportavtalen, skal inngis skriftlig til den transportøren som er angitt i artikkel 56 nr. 2 og 3.
3. De dokumentene som rettighetshaveren anser som nyttige å vedlegge sitt erstatningskrav, skal inngis enten i original form eller som kopier, og i så fall være behørig attestert dersom transportøren anmoder om dette. Når kravet behandles, kan transportøren kreve å få utlevert reisegodsbeviset og transportdokumentet.

*Artikkel 56***Transportører som det kan reises søksmål mot**

1. Erstatningssøksmål på grunnlag av transportøransvar i tilfelle passasjerers dødsfall eller personskade kan reises bare mot en transportør som er ansvarlig i henhold til artikkel 26 nr. 5.
2. Med forbehold for nr. 4 kan passasjerer reise andre søksmål på grunnlag av transportavtalen bare mot den første eller den siste transportøren, eller mot den transportøren som gjennomførte den delen av transporten der den begivenheten som er årsaken til at det reises søksmål, fant sted.
3. Med hensyn til transport som gjennomføres av etterfølgende transportører, kan det reises søksmål mot den transportøren som skal utlevere reisegodset eller kjøretøyet, som med vedkommendes samtykke er påført reisegodsbeviset eller transportdokumentet i samsvar med nr. 2, selv om vedkommende ikke har mottatt reisegodset eller kjøretøyet.
4. Et søksmål om tilbakebetaling av et beløp som er utbetalt i henhold til transportavtalen, kan reises mot den transportøren som har tatt imot dette beløpet, eller mot den transportøren som tok imot beløpet for vedkommende.
5. Det kan reises søksmål mot en annen transportør enn dem som er angitt i 2 og 4, dersom søksmålet framkommer som et motsøksmål eller innsigelse, og hovedsøksmålet er basert på den samme transportavtalen.
6. I den utstrekning disse ensartede reglene får anvendelse på utførende transportør, kan søksmål også gjøres gjeldende mot vedkommende.
7. Dersom saksøkeren har valget mellom flere transportører, skal retten til å velge opphøre idet søksmål rettes mot én av dem; dette skal også gjelde dersom saksøkeren har valget mellom én eller flere transportører og en utførende transportør.

*Artikkel 58***Bortfall av retten til å reise søksmål ved dødsfall eller personskade**

1. Retten til å reise søksmål på grunnlag av transportøransvar ved passasjerers dødsfall eller personskade bortfaller dersom rettighetshaveren ikke melder fra om skaden til en av de transportørene som det kan reises søksmål mot i henhold til artikkel 55 nr. 1, senest tolv måneder etter at vedkommende fikk kjennskap til skaden. Dersom rettighetshaveren muntlig melder fra om skaden til transportøren, skal vedkommende gi rettighetshaveren en bekreftelse på den muntlige meddelelsen.
2. Retten til å reise søksmål bortfaller imidlertid ikke dersom
 - a) rettighetshaver innen den fristen som er fastsatt i nr. 1, reiser et krav mot en av de transportørene som er nevnt i artikkel 55 nr. 1,
 - b) ansvarlig transportør innen den fristen som er fastsatt i nr. 1, har fått kjennskap til passasjerens skade på annen måte,
 - c) meddelelse om skaden ikke er innlevert eller er innlevert for sent som følge av omstendigheter som ikke kan lastes rettighetshaveren,
 - d) rettighetshaver beviser at skaden skyldes en feil fra transportørens side.

*Artikkel 59***Bortfall av retten til å reise søksmål som følge av transport av reisegods**

1. Når rettighetshaveren mottar reisegodset, bortfaller retten til å reise ethvert søksmål mot transportøren for delvis tap, skade eller forsinket levering som følge av transportavtalen.
2. Retten til å reise søksmål bortfaller imidlertid ikke
 - a) ved delvis tap eller skade, dersom
 1. tapet eller skaden ble konstatert i samsvar med artikkel 54 før rettighetshaveren mottok reisegodset,
 2. konstateringen som skulle ha vært utført i samsvar med artikkel 54, ikke ble utført utelukkende som følge av en feil fra transportørens side,
 - b) ved ikke-synlig skade som først konstateres etter at rettighetshaveren har mottatt reisegodset, dersom vedkommende
 1. forlanger konstatering i samsvar med artikkel 54 umiddelbart etter at skaden er oppdaget, og senest tre dager etter at reisegodset er mottatt, og
 2. også beviser at skaden er skjedd i tidsrommet fra da transportøren mottok reisegodset, og til det ble utlevert,
 - c) ved forsinket levering dersom rettighetshaveren innen tjueen dager gjør sin rett gjeldende overfor en av de transportørene som er angitt i artikkel 56 nr. 3,
 - d) dersom rettighetshaveren beviser at skaden skyldes en feil fra transportørens side.

*Artikkel 60***Foreldelse av krav**

1. Foreldelsesfristen for å reise erstatningssøksmål på grunnlag av transportøransvar ved passasjerers dødsfall og personskade er:
 - a) for passasjerer, tre år regnet fra dagen etter at hendelsen inntraff,
 - b) for andre rettighetshavere, tre år regnet fra dagen etter passasjerens dødsfall, men senest fem år regnet fra dagen etter at hendelsen inntraff.

2. Foreldelsesfristen for andre krav som følger av transportavtalen, er ett år. Foreldelsesfristen er imidlertid to år dersom det dreier seg om et krav som er reist som følge av en handling eller en unnlattelse, enten utført med hensikt for å forårsake en slik skade eller utført skjodesløst og vel vitende om at en slik skade ville kunne oppstå.

3. Foreldelsesfristen som er angitt i nr. 2, løper:

- a) ved krav om erstatning for fullstendig tap, fra fjortende dag etter at den tidsfristen som er fastsatt i artikkel 22 nr. 3, er utløpt,
- b) ved krav om erstatning for delvis tap, skade eller forsinket levering, fra den dagen da utleveringen fant sted,
- c) i alle andre tilfeller som gjelder persontransport, fra den dagen da billettens gyldighetstid utløp.

Den dagen som angir begynnelsen av foreldelsesfristen, skal ikke regnes med i denne fristen.

4. [...]

5. [...]

6. For øvrig gjelder nasjonal lovgivning for utsettelse og avbrytelse av foreldelsesfristen.

AVDELING VII

FORHOLDET MELLOM TRANSPORTØRENE

Artikkel 61

Deling av transportavgiften

1. Enhver transportør skal betale til de berørte transportørene den andelen av transportavgiften som tilkommer dem, og som enten er innkrevd eller skal innkreves. Betalingsmåten skal fastsettes etter avtale mellom transportørene.
2. Artikkel 6 nr. 3, artikkel 16 nr. 3 og artikkel 25 får også anvendelse på forholdet mellom etterfølgende transportører.

Artikkel 62

Regressrett

1. En transportør som har utbetalt en erstatning etter disse ensartede reglene, har en regressrett overfor de transportørene som har deltatt i transporten, etter følgende bestemmelser:
 - a) Den transportøren som har forårsaket skaden, er eneansvarlig for denne.
 - b) Dersom skaden er forårsaket av flere transportører, skal hver av dem svare for den delen av skaden som hver enkelt har forårsaket; dersom det er umulig å skjelne på denne måten, skal erstatningen fordeles mellom dem i samsvar med bokstav c).
 - c) Dersom det ikke kan bevises hvem av transportørene som har forårsaket skaden, skal erstatningen fordeles på alle transportører som har deltatt i transporten, unntatt dem som kan bevise at skaden ikke er forårsaket av dem; fordelingen skjer etter den forholdsmessige andelen av transportavgiften som tilfaller hver transportør.
2. Dersom en av disse transportørene er insolvent, skal den andelen som tilfaller vedkommende, og som ikke er betalt av vedkommende, fordeles på alle de andre transportørene som har deltatt i transporten, i henhold til den forholdsmessige andelen av transportavgiften som tilfaller hver av dem.

Artikkel 63

Framgangsmåte ved regress

1. En transportør som har mottatt et regresskrav i henhold til artikkel 62, kan ikke bestride rettmessigheten til en betaling som den transportøren som fremmer regresskrav, har gjort, dersom erstatningsbeløpet er fastslått av en domstol, og sistnevnte transportør er blitt behørig underrettet om rettsaken, og vedkommende har kunnet gripe inn i saken.

Domstolen i hovedspørsmålet skal fastsette de fristene som skal gjelde for slik forkynning og inngripen.

2. Den transportøren som benytter seg av sin regressrett, skal fremme sitt regresskrav under én og samme rettsak mot alle de transportørene som vedkommende ikke har oppnådd en ordning med; i motsatt fall taper vedkommende sin rett til å gjøre regress gjeldende mot dem som vedkommende ikke har innstevnet.
3. Domstolen skal avgjøre alle forelagte regresskrav ved én og samme dom.
4. Den transportøren som ønsker å gjøre sin regressrett gjeldende, kan bringe saken inn for en domstol i den staten der en av de transportørene som har deltatt i transporten, har sitt hovedforetak eller den filialen eller avdelingen som har inngått transportavtalen.
5. Når et søksmål skal reises mot flere transportører, skal den transportøren som har regressrett, velge den domstolen som vedkommende ønsker å bringe saken inn for, blant dem som er kompetente i henhold til nr. 4.
6. Regressaker kan ikke tas inn i erstatningssaker som er fremmet av rettighetshaveren i henhold til transportavtalen.

Artikkel 64

Avtaler som gjelder regresskrav

Transportørene kan fritt seg imellom enes om bestemmelser som avviker fra artikkel 61 og 62.

*VEDLEGG II***MINSTEOPPLYSNINGER SOM SKAL GIS AV JERNBANEFØRETAKENE OG/ELLER
BILLETTUTSTEDERNE****Del I: Opplysninger før reisen**

Generelle avtalevilkår

Tidsplaner og vilkår for raskeste reise

Tidsplaner og vilkår for rimeligste reise

Tilgjengelighet, vilkår for på- og avstigning og hvilke hjelpemidler som finnes om bord på toget for funksjonshemmede og bevegelseshemmede personer

Tilgjengelighet og vilkår for å ta med sykler

Tilgang på plasser for røykere og ikke-røykere, på første og annen klasse samt i ligge- og sovevogner

Enhver hendelse som vil kunne avbryte eller forsinke reisen

Tilgang til tjenester om bord på toget

Framgangsmåte for å få utlevert tapt reisegods

Framgangsmåter for å inngi klage

Del II: Opplysninger på reisen

Tjenester om bord på toget

Neste stasjon

Forsinkelser

Viktigste korresponderende tog

Spørsmål som gjelder sikkerhet og trygghet

VEDLEGG III

MINSTESTANDARDER FOR TJENESTEKVALITET

Opplysninger og billetter

Forbindelsenes punktlighet og generelle prinsipper for håndtering av trafikkforstyrrelser

Innstilling av tog

Rengjøring av rullende materiell og stasjonsbygninger (luftkvalitet i vognene, toalettene hygiene standard osv.)

Undersøkelse om kundetilfredshet

Klagebehandling, refusjon og erstatning dersom kvalitetsstandardene for tjenester ikke oppfylles

Assistanse til personer med funksjonshemming eller nedsatt bevegelighet
